

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΑΠΟΒΛΕΨΑΝΤΕΣ εἰς τὴν αἰσθητὴν ἀνάγκην, τὴν πολλαπλὴν ὠφελιμότητα καὶ τὴν ἐθνικὴν σημασίαν τῆς «Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας» ἀνελάβομεν τὴν ἀνωτάτην ἐπιστημονικὴν ἐποπτείαν τῆς συντάξεως αὐτῆς μὲ πλήρη συναίσθησιν τῶν ὑποχρεώσεων, ὡς συνεπάγεται. Ὁ ὑψηλὸς σκοπὸς τοῦ ἔργου, ὁ ἐνθουσιασμός μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος ὑπεδέχθη τὴν πρώτην ἐμφάνισιν αὐτοῦ, ἡ γνώμη ἡμῶν τῶν ἰδίων περὶ τῆς ἀνυπολογίστου ἀξίας, ἣν ἡδύνατο νὰ ἔχῃ μορφωτικὴ προσπάθεια γενναία, ὁποία ἡ διὰ τῆς ἐκδόσεως μιᾶς Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας κατὰ τέχνη, πάντα ταῦτα δὲν θὰ ἴσχυον νὰ κατανικήσωσι τοὺς δισταγμούς μας διὰ τὸν ὄγκον τοῦ ἔργου, ὅπερ ἀνελαμβάνομεν, ἂν δὲν ἐπιτυγχάνομεν τὴν πολύτιμον συνεργασίαν τῶν ἀριστέων τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, καὶ συγχρόνως δὲν ἐπαφίετο εἰς ἡμᾶς ἐλευθερία ἀπόλυτος δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐπιστημονικὴν ὁργάνωσιν, διευθυντικὴν ἀποκέντρωσιν καὶ ἐνιαίαν ἐποπτείαν τῆς συντάξεως, δὲν ἐτίθεντο δέ, ὡς ἐτέθησαν, εἰς τὴν διάθεσίν μας ἄφθονα τὰ ἐκδοτικὰ μέσα, ἅτινα εἶνε ἀπαραίτητα διὰ μίαν Ἐγκυκλοπαιδείαν Μεγάλην καὶ Ἑλληνικὴν, ὑπὸ τοῦ παρέχοντος πάσας τὰς ἐγγυήσεις πρὸς ἐπιτυχίαν ἐκδοτικοῦ Τμήματος τῆς Α.Ε.Β.Ε. Π. Γ. Μακρῆς καὶ Σία.

Μίαν ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐγγυήσεων διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου παρεῖχεν ὡσαύτως ἡ ἀντίληψις τῶν ἐκδοτῶν περὶ τοῦ ὅτι ἡ ὑπεύθυνος ἐποπτεία τῆς συντάξεως αὐτοῦ ἔδει ν' ἀνατεθῇ εἰς χεῖρας εἰδικῶν κατὰ κλάδους ἐπιστημῶν, καθότι δὲν θὰ ἦτο ὑπὸ ἄλλους ὁρους δυνατὴ ἡ εὐσυνείδητος πραγμάτωσις τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Μετὰ μακρὰν ὁργανωτικὴν προεργασίαν ἐκρίναμεν σήμερον, ὅτι δυνάμεθα ν' ἀνακοινώσωμεν τὴν νέαν τάξιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν θέλει ἐφεξῆς χωρήσει ἡ σύνταξις τῆς «Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας».

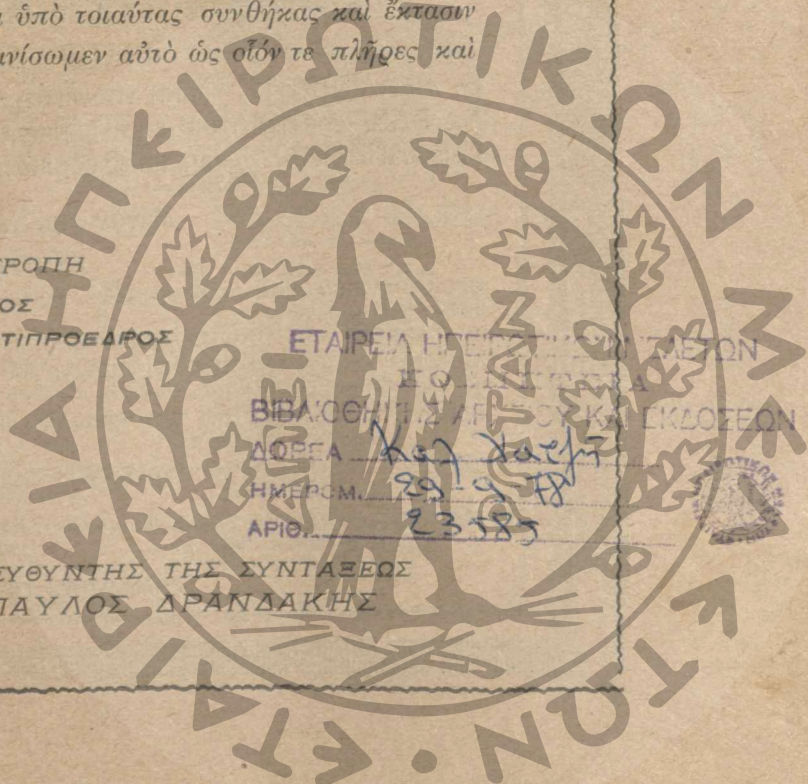
Θὰ περιλάβῃ αὕτη, νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενον, πλῆρες λεξικὸν τῆς γραφομένης καὶ ὁμιλουμένης Ἑλληνικῆς γλώσσης, βοήθημα ἀναγκαῖον καὶ πολύτιμον, καὶ διὰ τὸν ἐπιστήμονα καὶ διὰ πάντα φιλομαθῆ, θὰ ἱστορήσῃ δὲ πᾶσαν σημαντικὴν προᾶξιν καὶ θὰ ἐκθέσῃ πᾶσαν γνῶσιν καὶ πᾶσαν κατὰκτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον. Ὅλαι αἱ ἐπιστήμαι καὶ ὅλαι αἱ τέχναι θέλουσιν ἀναλυθῇ ἐν αὐτῇ κατὰ λεξικογραφικὴν τάξιν, διὰ καταχωρήσεως ἀρθρῶν καὶ μονογραφιῶν - πρωτοτύπων, συντεταγμένων εἰδικῶς χάριν τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, εἰς ἑκτασιν δ' ἐπιτρέπουσαν ἀνετοὺς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεματός καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν σημασίαν, τὴν πρόσodon καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ τε παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἐν Ἑλλάδι. Ἰδίως τὰ ἄρθρα τὰ ἀφορῶντα τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνικὸν καθ' ὅλον πολιτισμὸν θὰ τύχωσιν ἰδιαιτέρας μερίμνης καὶ θὰ λάβωσι τὴν πρέπουσαν εἰς Ἑλληνικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν ἑκτασιν.

Παρέχοντες τὴν συμβολὴν ἡμῶν εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς «Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας», τὴν ὁποίαν οἱ διακεκριμένοι συνεργάται αὐτῆς καὶ ἡμεῖς αὐτοί, παρὰ πάσας τὰς ἄλλας ἡμῶν ἀσχολίας, θεωροῦμεν ὡς ἓνα τῶν σπουδαιωτέρων προορισμῶν ἡμῶν ὡς Ἑλλήνων διανοουμένων, εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι προσφέρομεν σημαντικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν. Προκειμένου δὲ περὶ ἔργον τόσον γιγαντιαίου καὶ διὰ πρώτην φορὰν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καὶ ἑκτασιν ἐκδιδόμενον, θέλομεν καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἐμφανίσωμεν αὐτὸ ὡς οἶόν τε πλῆρες καὶ ἱκανοποιῶν τὰς εὐλόγους ἀξιώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28ῃ Νοεμβρίου 1926

Ἡ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΒΙΚΤΩΡ ΔΟΥΣΜΑΝΗΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΑΜΒΕΤΣΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΖΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ

Διὰ τοῦ ἀνά χειρας τεύχους ἡ «Μεγάλη Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαιδεία», ἀρχίζει ὑπὸ τοὺς αἰσιωτάτους τῶν οἰωνῶν τὸν Β' τόμον της, ἐμφανίζει δὲ τὴν νέαν αὐτῆς ὀργάνωσιν, τῆς ὁποίας τὴν σκοπιμότητα καὶ τὴν ἐπιτυχή συγκρότησιν εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι θέλει ἐκτιμῆσι θεόντως τὸ ἀναγνωστικὸν κοινόν.

Βασισθέντες ἐπὶ τῆς θερμῆς ὄντως ὑποστηρίξεως τῶν ἀναγνωστῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς «Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας», ὡς καὶ ἐπὶ τῆς προθύμου καὶ ἀξιεπαίνου βοηθείας τῶν συνεργατῶν αὐτῆς, ἡδυνήθημεν, παρὰ τὰς πολλαπλὰς δυσχερείας, νὰ καταρτίσωμεν ἄρτιον τὸ συντακτικὸν μας πρόγραμμα, ἔξασφαλίσαντες συνάμα καὶ τὴν ἀρτιωτέραν δυνατὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ.

Ἡ εὐγλωττος καὶ μεστή ἐνθουσιασμοῦ ἐπὶ τὸ ἔργον προκήρυξις τῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως Ἐπιτροπῆς, ἡ δημοσιευομένη εἰς τὴν πρώτην σελίδα, ὡς καὶ οἱ κατάλογοι τῶν ὀνομάτων τῶν τε Διευθυντῶν τῶν Κλάδων καὶ τῶν Συνεργατῶν ἐν γένει, ἐγγυῶνται περὶ τῆς ἀπροσκόπτου λειτουργίας τοῦ συντακτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς «Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας». Οὐδεμία, ἄλλως τε, ἀμφιβολία ὑπάρχει περὶ τοῦ ὅτι μόνον διὰ τοιοῦτου ἀποκεντρωτικοῦ συστήματος εἶναι δυνατὴ ἡ ἀρτία συγγραφή μιᾶς Ἐγκυκλοπαιδείας.

Ὁ ἐκδοτικὸς, ἐξ ἄλλου, ὀργανισμὸς μας, βασιζόμενος εἰς τὰς τεραστίας τυπογραφικὰς, τσιγκογραφικὰς καὶ βιβλιοδετικὰς ἐγκαταστάσεις, τῆς «Α.Ε.Β.Ε. Π. Γ. Μακρῆς καὶ Σία», δύναται ἀφρόβως ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς τεχνικὰς δυσχερείας παρομοίου ἔργου, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς διπλασιασμὸν καὶ

τριπλασιασμὸν τῆς ταχύτητος τῆς ἐκδόσεως ν' ἀποβλέψῃ.

Οὕτως, ἀπεφασίσθη ἤδη, καὶ τὸ ἀναγγέλλομεν μετὰ χαρᾶς εἰς τοὺς κ.κ. ἀναγνώστας, ἡ διπλὴ ἐβδομαδιαία ἐκδοσις τοῦ τεύχους ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου, ἥτοι ἡ κυκλοφορία τεύχους ἐκ 48 σελίδων λεξικοῦ, ἀντὶ τῶν σήμερον κυκλοφορουσῶν 24. Κατόπιν τούτου θὰ δυνάμεθα νὰ συγκροτῶμεν ἀνὰ πεντάμηνον ἓνα πλήρη τόμον ἐξ 1120 σελίδων, ἐξ ὧν 960 σελίδες θὰ εἶναι σελίδες λεξικοῦ καὶ αἱ λοιπαὶ 160 περιοδικῶν, θ' ἀποβλέψωμεν δὲ τότε εἰς τὴν κατὰ τρίμηνον ἐκδοσιν ἐνὸς τόμου, αὐξάνοντες ἐπὶ πλέον τὰς σελίδας τοῦ ἐβδομαδιαίου τεύχους.

Τὰς βελτιώσεις ταύτας ἐλπίζομεν ὅτι ἐπαίως θέλουσιν ἐκτιμῆσαι οἱ κύριοι ἀναγνώσται, εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν ὁποίων καὶ ὀφείλονται κατὰ τὸ πλεῖστον αὐταί, δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι θέλουσι καὶ οὗτοι συντελέσει διὰ τὴν συνέχισιν αὐτῶν, ὑποβοηθῶντες τὴν διάδοσιν τῆς «Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας», ἕκαστος εἰς τὸν κύκλον τοῦ.

Θὰ ἦτο παράλειψις ἂν ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης δὲν ἀπηυθύνοντο θερμὰ εὐχαριστίαι πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἀνωτάτης ἐπὶ τῆς Συντάξεως Ἐπιτροπῆς, πρὸς τοὺς Διευθυντὰς τῶν Κλάδων καὶ τοὺς Συνεργάτας διὰ τὸν ἐνθουσιασμὸν μὲ τὸν ὁποῖον συμβάλλουν εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς προσπάθειας ταύτης, ἐξ ἧς ἔχομεν τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι θὰ προκύψῃ ταχέως εἰς γενικώτερος ὀργασμὸς μαθήσεως καὶ προόδου, ἀπαρχὴ καὶ βάσις ἐνὸς νεωτέρου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

ΒΙΚΤΩΡ ΔΟΥΣΜΑΝΗΣ, ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ, ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ-ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΔ. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ, ΚΑΘ. ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ, ΚΑΘ. ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: ΠΑΥΛΟΣ ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ:

Α'. ΘΕΩΛΟΓΙΑΣ: Δ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ Καθηγητὴς τῆς Πατρολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
Β'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ: ΗΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ (προσφωρὸς).
Γ'. ΑΡΧΑΙΑΣ καὶ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: ΑΔ. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ Καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
Δ'. ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ καὶ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ: Π. ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ (προσφωρὸς).
Ε'. ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ: ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ, Λογογράφος. Πρῶην Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας.
ΣΤ'. ΙΑΤΡΙΚΗΣ: ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΖΗΣ, Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἰατρικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: ΗΡΑΚΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Ζ'. ΝΟΜΙΚΗΣ: Α. ΒΑΜΒΕΤΣΟΣ, Δικηγόρος, Πρῶην Καθηγητὴς τοῦ Ἑμπορικοῦ Δικαίου ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Ἑμπορικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν.
Η'. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ: Δ. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗΣ, Καθηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Ἑμπορικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν.
Θ'. ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ: Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ, Καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
Ι'. ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ: ΑΔ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Καθηγητὴς τῆς Θεωρητικῆς Μηχανολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Μετασβίῳ Πολυτεχνεῖῳ.
Α'. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ: Β. ΔΟΥΣΜΑΝΗΣ, Ἀντιστρατήγος.
ΙΒ'. ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ: Σ. ΑΥΚΟΥΑΝΗΣ, Πλοίαρχος Πολ. Ν.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΗΣ «ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ»

Ἀγγελτέπουλος Πέτρος
Λογογράφος.

Ἀγγελόπουλος Θεόδωρος
Καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἱσχυρότος Λοιπτικοῦ Λαοῦ ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἀδαμαντίου Ἀδαμάντιος
Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἀθανασιάδης Γεώργιος
Καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Αἰγινήτης Δημ.
Καθηγητὴς τῆς Ἀστρονομίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἀλεξανδρῆς Κωνσταντ.
Ἀντιπλοίαρχος Π. Ναυτικοῦ.

Ἀλιβιζάτος Ἀνδρέας
Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποινικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἀλιβιζάτος Νικόλαος
Καθηγητὴς τῆς Γ' Χειρουργικῆς Κλινικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἀναγνωστόπουλος Ἀνδρ.
Ὑποστράτηγος, ἑταίρος τῆς Χειρουργικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Στρατοῦ.

Ἀναγνωστόπουλος Γεώργ.
Καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης.

Ἀναγνωστόπουλος Πάνος
Καθηγητὴς τῆς Λογιστικῆς ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Γεωπονικῇ Σχολῇ Ἀθηνῶν.

Ἀναστασιάδης Ἡλίας
Καθηγητὴς τοῦ Ἑμπορικοῦ Δικαίου ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Ἑμπορικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν.

Ἀποστολίδης Ἡρακλῆς
Δημοσιογράφος.

Ἀραβαντινὸς Ἀναστ.
Καθηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Προσθετικῆς Κλινικῆς καὶ τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἀρβανιτῆς Γεώργιος
Συγγραφεὺς.

Ἀσμεῖς Δημήτριος
Ἱατρός, Διευθυντὴς τοῦ Νοσοκομείου «Ἀγ. Ἐλένη».

Ἀσπρέας Γ.
Συγγραφεὺς.

Αὐγέρης Κων.
Δημοσιογράφος.

Βαμβέτσος Ἀλέξανδρος
Διευθυντὴς τοῦ Ἑμπορικοῦ καὶ Βιομ. Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν.

Βαρβαγιάννης Α.
Διευθυντὴς τοῦ Ἑμπορικοῦ καὶ Βιομ. Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν.

Βάρβογλης Μάρ.
Μουσικοσυνθέτης.

Βασιλόπουλος Σ. Α.
Καθηγητὴς.

Βεζαντῆς Δημήτριος
Διδάκτωρ τῶν Πολιτικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου.

Βέης Νικόλαος
Καθηγητὴς τῆς Μέσης καὶ Νεωτέρας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Βελλιανίτης Θεόδωρος
Λογογράφος, πρῶην Ὑπουργός.

Βλαβιανὸς Βασ.
Διευθυντὴς.

Βλαβιανὸς Βασ.
Διευθυντὴς.

Βλαβιανὸς Βασ.
Διευθυντὴς.

Βλαβιανὸς Βασ.
Διευθυντὴς.

Βλαβιανὸς Βασ.
Διευθυντὴς.

Γεωργιάδης Μαρίνος
Καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Γεωργιάδης Γ.
Καθηγητὴς τῆς Ἀνατ. Γεωπονικῆς Σχολῆς, Τημητάρχης τοῦ Ὑπουργ. Γεωργίας.

Γεωργιάδης Βασίλειος
Ἐλεγκτὴς τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

Γεωργιάδης Κλεάνδης
Διευθυντὴς Ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν.

Γιδόπουλος Λουκάς
Ἀντισυνταγματάρχης Ἀρσίου Πάγου.

Γκίνης Ἀγγελος
Διευθυντὴς τοῦ Ἑθν. Μετασβίου Πολυτεχνείου, Καθηγητὴς τῶν Ἀμετανίων ἔργων.

Γκινέπουλος Νικόλαος
Τημητάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Γκιταράκης Κωνστ.
Τεχνικὸς Σύμβουλος τῆς Ἀνωτάτης Ἑταιρίας Πυρηνολογίας καὶ Καλλυπιοῦ Ἀθηνῶν.

Γεωργιάδης Κ.
Καθηγητὴς τῆς Εἰσαγωγικῆς εἰς τὴν Ἡλεκτροτεχνίαν καὶ τῆς Τεχνολογίας τῶν Ἀσθενῶν. Ρευμάτων ἐν τῷ Ἑθνικῷ Μετασβίῳ Πολυτεχνεῖῳ.

Γεωργιάδης Ἡλίας
Καθηγητὴς τῆς Μεταλλουργικῆς ἐν τῷ Ἑθν. Μετασβίῳ Πολυτεχνεῖῳ.

Καλιόπουλος Ἰωάννης
Ἐπιμελητὴς τοῦ Ἑργαστηρίου τῆς Φαρμακευτικῆς Χημείας τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Καμυβέργης Ἰωάννης
Συγγραφεὺς.

Καννίλης Θεόδωρος
Λογιστικὸς Ὑποδιευθυντὴς τῶν Φάσεων τῆς Ἑλλάδος.

Καλλιόπουλος Νικόλαος
Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καλλιόπουλος Νικόλαος
Μουσικὸς κριτικὸς.

Καννίλης Μιχαὴλ
Διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας καὶ τῆς Νομικῆς.

Καννίλης Κ.
Συγγραφεὺς.

Καννίλης Κωνσταντ.
Δημοσιογράφος.

Καννίλης Ἰωάννης
Πλοίαρχος, Ἐπιτελεστικὸς τοῦ Πυροβολικοῦ τοῦ Π. Ναυτικοῦ.

Καννίλης Κίμων
Ὑποστράτηγος.

Καννίλης Ι. Π.
Καθηγητὴς τῆς Ὁρνιθολογίας, Πετρογραφίας καὶ Γεωλογίας ἐν τῷ Ἑθν. Μετασβίῳ Πολυτεχνεῖῳ.

Καννίλης Σπυρίδων.
Καθηγητὴς τῆς Πειραματικῆς Φαρμακολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Βίκτωρ
Ἀντιστρατήγος.

Καννίλης Α.
Ἱατρός.

Καννίλης Παῦλος
Δημοσιογράφος.

Καννίλης Κωνσταντ.
Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῶν Δογματῶν καὶ τῆς Συμβολικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Γεώργιος
Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος.

Καννίλης Νικόλαος
Καθηγητὴς τῆς Ἑποχικῆς Σελήνης καὶ τῶν Σιδηρῶν Κατασκευῶν ἐν τῷ Ἑθνικῷ Μετασβίῳ Πολυτεχνεῖῳ.

Καννίλης Νικόλαος
Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος.

Καννίλης Νικόλαος
Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος.

Καννίλης Προκόπιος
Καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς Χημείας καὶ Ἑποχικῆς Σελήνης ἐν τῷ Ἑθνικῷ Μετασβίῳ Πολυτεχνεῖῳ.

Καννίλης Δημήτριος
Διευθυντὴς.

Καννίλης Ἰωάννης
Διευθυντὴς.

Καννίλης Γεώργιος
Δημοσιογράφος.

Καννίλης Ἀλέξ.
Διευθυντὴς.

Καννίλης Πέτρος
Κοινωνιολόγος.

Καννίλης Α. Χ.
Λογογράφος.

Καννίλης Χ.
Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης.

Καννίλης Σπυρ.
Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου Γεωργίας Ἰονίου Κράτους.

Καννίλης Ἰω.
Καθηγητὴς τῶν Στοιχείων Μηχανῶν καὶ Λεβήτων ἐν τῷ Ἑθν. Μετασβίῳ Πολυτεχνεῖῳ.

Καννίλης Π.
Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Μ. Ν.
Ἱατρός.

Καννίλης Ἰωάννης
Χειρουργός.

Καννίλης Μαρία
Ἱατρός.

Καννίλης Σπ.
Καθηγητὴς τῆς Παιδαγωγικῆς ἐν τῇ Ριζαίῳ Σχολῇ.

Καννίλης Διον.
Βιβλιοθηκῶνος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

Καννίλης Παναγ.
Διευθυντὴς τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

Καννίλης Νικόλαος.
Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος.

Καννίλης Ἀριστ.
Δημοσιογράφος.

Καννίλης Δημήτριος
Συγγραφεὺς.

Καννίλης Παναγ.
Διδάκτωρ Νομικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀττικῆς.

Καννίλης Μ.
Ἱατρός Ἀκτινολόγος.

Καννίλης Μ.
Διευθυντὴς τῆς Ἑποχικῆς Σελήνης ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Ἰωάννης
Καθηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Φυσιολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Γρηγ.
Καθηγητὴς τῆς Ἀποδοσιατικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Γεώργιος
Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος.

Καννίλης Νικόλαος
Καθηγητὴς τῆς Ἑποχικῆς Σελήνης καὶ τῶν Σιδηρῶν Κατασκευῶν ἐν τῷ Ἑθνικῷ Μετασβίῳ Πολυτεχνεῖῳ.

Καννίλης Νικόλαος
Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος.

Καννίλης Νικόλαος
Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος.

Καννίλης Νικόλαος
Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος.

Καννίλης Ἑμμαν.
Καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας καὶ Χειρουργικῆς Προσθετικῆς Κλινικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Π.
Διευθυντὴς τῆς Ἀνωτάτης Δασολογικῆς Σχολῆς.

Καννίλης Ν.
Τημητάρχης Ἑργασίας ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Ἑθν. Οἰκονομίας.

Καννίλης Γεώργ.
Δημοσιογράφος.

Καννίλης Σπυρ.
Διευθυντὴς τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Κράτους.

Καννίλης Γεώργιος
Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας καὶ Ἑποχικῆς Σελήνης ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Ἀριστοτέλης
Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Καννίλης Ἰωάννης
Καθηγητὴς τῆς Λογιστικῆς.

Καννίλης Ἰωάννης
Οἰκονομολόγος.

Καννίλης Στέλιος
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Καννίλης Ἡλ.
Διευθυντὴς.

Καννίλης Κωνστ.
Γλύπτης.

Καννίλης Στυλ.
Διευθυντὴς Νομικῆς Συμβουλῆς τῆς Ἑθν. Τραπεζ. τῆς Ἑλλάδος.

Καννίλης Σπυρίδων
Καθηγητὴς τῆς Στοιχειώδους Σχολῆς τῶν Ν. Δοκιμῶν.

Καννίλης Ἰωάννης
Διευθυντὴς τῆς Παιδαγωγικ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Θα ήμουν ίσως υπερβολικά αυστηρός αν δεν έλεγχα την απαρχή σου, ως απαρχή, κ. Γιότα Ρό. Γι' αυτό και περιόριζα εδω απ' τα ξεστάματα που ήμασταν σου την «Μοναξιά», πάντα με την ιδέα ότι, σε σερνό παιδί, δεν θα το πάρης άπάνω σου, παρά θ' αγωνιστής άκουραστα για να τραβήξης μακριά απόν άτελειωτο δρόμο...

Πάλι μέσ' στο σπίτι μας με άπόλασαν ή μόρα... —Μία τέτοια μέρα μίσησε... Τη θάλασσα μακριά κοιτάω τη βαθυνάλη κι' αναθυμιάει απ' όρη τη λίγη, που μου γέννησε τόσους καίριους, χαρά... Τόν κρού βοριά δ' νοιάστηκε κανείς μας, κ' ίσια πέρα για τ' άγριοτόπα έπληρη με τόσα έρημιό κ' άκούσαμε της θάλασσας μακριά το βογγητό. Τραβόσαμε σιγά-σιγά, κ' ήταν το λάλημα μας από, μα το πλημυρί με γλυκά τροφική μας, κ' ήταν τα στήθια μας πλατιά σε νέχε κιόλα έρδη.

Δικαίωμα συνεργασίας δεν καταβάλλεται κανένα σ' έμάς εδω, κ. Β. Πυλ. Το δικαίωμα τού να στελλής β.τι θέλεις, τ'ώχεις άπερίορτο τ'ό να δημοσιεύσης εκείνο που θέλεις, δεν τ'ώχεις, β.τι κ' αν καταβάλλης. Έκτός αν το κρίνω εγώ καλό. Στείλε μου λοιπόν β.τι θέλεις, και μακάρι να είναι τέτοιο που να έγκριθώ. Το μεταφράζω σου πάντως δεν είναι.

«Αν δε μή, ό κάλαθος τών άχρήστων είναι πλάι σας...» —τό έβριμ!

Συμφόρα μου αν δεν είχα άσκηθώ και σ' αυτήν την κίνηση, κ. Ες. «Η «Ι. ουδαίον λύτρωσι» όμως δεν είν' έντελώς για πέταμα, σε βεβαίω!»

Και τών Θεών και τών καλών (ήρώων τώρα πιά τα όνόματα ήσυχάναν...)

Έτσι άβγα αρχίζεις αν και κάπως επηρεασμένα. Συνεχίζεις δε και άβγα:

«Αχ! Έτσι όκνά άποσπράναι (δίκως Θεό τόσον καιρό τα γονατά μας έμαθάν να γονατίζουν...»)

Γιατί όμως ξαφνικά διορθώνεις την χασμουδιά... μου ή ώ... με άνάλογο κακό, όπως είναι το παραγέμισμα: ...μου μας ή ώ... και γιατί ή τόσο χαλαρή σύνδεσι σου, με μόνο σχεδόν τόν και:

Κι' άλλόμονο βραίνει που ό σταυρός και κλάσι και κλάσι και τι μπορούν στον πόνο μου άχ! ό σταυρός τών άλλων...

(Τό τελευταίο δίστιχο απ' τών «Θρήνο ψυχής»).

Άφού, κ. Γ. Γεν., σεΐς μέν έχετε «άρίστην ιδέαν» δι' ό,τι γράφετε, βρίσκετε δε και άλλους νάχουν την ίδια ιδέα μ' εσάς, για ό,τι σεΐς γράφετε και για ό,τι έκείνοι γράφουν, τι θέλεις κ' ένοχλείσθης; Τά λέτε μεταξύ σας, και κάνει τό ίδιο! Σ' έμάς τούς άλλους, και νά τά λέγατε, δεν θά τά καταβαλνίναμε, όποτε...

Όστε έτσι, κ. Ε. Καλ.; Πάει και πάει! — Έγράψαν απ' άμελικά τ' άνθρωπο κ' από κατάρα θείην ή όμορφή τού τόπου!

Αί, σου εύχομαι νά την άναστήσης έσύ με τούς στίχους σου την χαμένη αυτή όμορφιά, άντρεϊνόμενος γοργά τό δειλό ξεπέταμα σου.

Ένωσά πολύ καλά, κ. Κς Δς, γιατί σου άρέσει ό φίλος μου κ. Απύρας' μ' αυτό δεν είναι λόγος νά έλκεσθής ως τό σημείον που φανερώνει «Τό πνεύμα της εποχής» απ' τό έντελώς προσωπικό του ύφους.

Άδύνατο νά πάρης άπάνω σου κάτω απ' τόν ίσκιό του —δεν τό καταλαβαίνεις; Καί τούτο, σε παρακαλώ: Πριν άκόμα γράψης, άποσαφηνίς τι θέλεις νά πής, και πέτα, πέτα σαβούρα!

Έγώ «ποιητές στείρους» δεν ξέρω, κ. Π. Μιχ. «Η στείροι» άνθρωποι θά είναι, ή «ποιητές». Καί ποιητές και στείροι.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΑΝΤΟΥ

Ο ΣΑΤΑΝΑΣ

«Όσοι φαντάζονται ότι 'Αττική είναι ό ξερόκαμπος τών 'Αθηνών, βρίσκονται φρικτά άπατημένοι. 'Υπάρχουν όλλ'γυρα στα τρία βουνά της ρεματιές μάγεμα, πλαγιές θαύμα, και κορφοβλές και διάσελα παράδεισος. 'Αλλόμονο σ' έκείνον που δεν έχει τά δυό πόδια του γερά και τά στήθη

ροι, αδύνατον. Έπειτα μόθε, αν είνε καιρός, δτι μπουφονισμοί όσαν:

Λάουρα, Μπατρινά, Έδβρα! μούσα τών καιρών όλων και τών τόπων...

είνε στην Έλλάδα τό τυπικότερο γνώρισμα της ποιητικής ξεραίας, πού έπιτηδες κρατεί ψευτοψήλυντόν, γιατί αν κατρίβαι λίγο παρακάτω θάδειχνε όλη της τή γύμνια...

Έχουμε ώραιότατα δημοτικά, συγγενικά με τό θέμα τών «Πειρατών» σου, κ. Ν. Πατρ., όπου όμως δεν πρόκειται σαφώς για πειρατές' ιστορικός μόνο θά μπορούσαν μερικά απ' αυτά ν' άναχθούν στην εποχή της κατωσυνικής άναρσίας. Πάντως όχι κουράσους, μά ούτε και ερηνικώτατους σκλάβους, δεν μεταφέρει με «γ ο λ ε α» κανένα δημοτικό. Μπορεί όμως και νά λανθάνωμαι εγώ, κ' εσύ, θαλασσινός, νά ξέρης καλύτερα... 'Όπωςόποτε...

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

— Όδοού!

— Άκ μοι μένα!

— Θέ νά διής τ' θά σε χονιάς!

Αυτός είχε βγάλει τά τσαρουχάκια του' ή άλλη ήταν έπαύλινη. Μαζί κ' όι δυό δέ θάγον είκοσι χρόνια. Επαύλινοι πλαγιάστ στον ίσκιό κάτω, απ' τό πεύκο άπάνω στό ταπέτο τόν χλοισμένο που μόλις ξεπετιόταν και σχεδιάζονταν τόπους, τόπους. Αύτός κρατούσε μία φυλάδα κακοτυπομένη και λιγδιαμένη απ' τά χέρια του κ' από γάλατα κ' άρχισε σιγά-σιγά νά σιελάρει και νά μελετά.

Τό ρημοκλήσια φυτρωμένο εκεί απόμονο μέσα σε προυνύρια και στάμνα και στά γύρω χερμιά, διαπεριμενε τ' απόβραδο Σαββατόβραδο νά σημάη ή καμπανούλα τού ναόρη ό Σωτήρης, παπάς τού κάτω χωριού και νά ψάλλη τόν έσπερινό στους περιπλανώμενους άπλότους ποιμένες, τους φίλους τού Χριστού. Τα παιδιά, τά τσοπανόπουλα, όσα ήσαν δυό κολληγοράμματα θά βοηθούσαν στην 'Ακολουθία. Ένας από κείνους ήταν κ' αυτός.

— Ού... σιναΐτιδους λόγους...

Από πάνω τό πεύκο σιγαροαγουδισές, μικρά κηπάκια, έσπράν στην άσφαλασία, με τό κίονιο μουρμούρισμα τους. Όι μιστιές έχναν θόγους ευωδία άνακατεμένη με τή με της θάλασσας την άρμη. Ένας κο κινολέμης με τό παύο του πάλαν χοροπηδώντας και ταιριάζοντας άνάμεσα στις βελούδες τού πεύκου. Ή φίλη φωνίτσα άρχιζε πάλι.

— Αίψη! Χορού... ρι-σής τούς θάνου...

Μία καίσαρα με τά δυό μικρά της έδωσανε κοντοζώνους κ' έβασε τή μούρη της μέσα στό πυρόταγο, τ' άκουμπάμενο από πίσω τους. Τέσσερα μικρά πόδια χονχίθησαν στον άέρα και τή έδωσαν.

— Όσου όρη!

— Νούν έπέστ' τούς...

κίσαται... οίκοι...

Εί για τώρα τού Σατανά! έρχαί έανά!

Κ' ό Σατανάς ηη-δοός κ' έφανε και πάλι έναρχόταν κ' όλο τούς βασάνις. Αυτή έταπε νά

Μαριδάκης Γεώργιος

Καθηγητής τού 'Ιωτισμού Δι-φθογής Διαιού εν τφ 'Εθνικφ Πανεπιστημίφ.

Μεϊντάνης Περ.

Καθηγητής της 'Ανωτέρας Σχο-λής Τ.Ε.Α.

Μελέγκοβιτς 'Αλέξ.

Καθηγητής της Κατασκευής Θεομικμητηρίων μηχανών και 'Υδρομητηρίων εν τφ 'Εθνικφ Μετσόβιφ Πολυτεχνείφ.

Μελισσηνός Κωνστ.

Καθηγητής της Παθολογικής 'Ανατομικής εν τφ 'Εθνικφ Πα-νεπιστημίφ.

Μενάρδος Σίμος

Καθηγητής της 'Αρχαίας 'Ελ-ληνικής Φιλολογίας εν τφ 'Ε-θνικφ Πανεπιστημίφ.

Μενεγάκης 'Ιωάν.

'Επιμελητής Φυσιολογίαν τού 'Εθνικφ Πανεπιστημίου.

Μέρμηγκας Κωνστ.

Καθηγητής της 'Εργχειτικής εν τφ 'Εθνικφ Πανεπιστημίφ.

Μεσολυράς 'Ιωάννης

'Ομότιμος Καθηγητής της Θεο-λογικής Σχολής τού 'Εθνικφ Πανεπιστημίου.

Μιχαλόπουλος 'Αλέξ.

Καθηγητής της Θεωρητικής Μηχανολογίας εν τφ 'Εθν. Με-τσόβιφ Πολυτεχνείφ.

Μιχαλόπουλος 'Ιωάννης

Διευθυντής της Στατιστικής 'Υπουργ. 'Εθνικής Οικονομίας.

Μοσχόπουλος Νικηφόρος

Διευθυντής της 'Ανωτέρας Γεω-πονικής Σχολής 'Αθηνών.

Μοσχόπουλος Νικόλαος

Διευθυντής 'Εμπορ. Σχολής.

Μουστάκας Διονύσιος

Συγγραφέας.

Μπαλάνος Δημ.

Καθηγητής της Πατολογίας μετά της Ερμηνείας τών Πατέ-ρων εν τφ 'Εθν. Πανεπιστημίφ.

Μπαλής Γεώργιος

Καθηγητής τού 'Αστικού δι-καιού εν τφ 'Εθνικφ Πανεπι-στημίφ.

Μπέτσος Σ.

Χημικός.

Μπουρμπουλος 'Αγγελος

'Αντισταγής 'Εφετών.

Μπρατσαβίτης Παναγιώτης

Καθηγητής της Βιβλικής 'Ιστο-ρίας εν τφ 'Εθνικφ Πανεπι-στημίφ.

Νέγρης Φωκ.

Πρόεδρος της 'Ακαδημίας 'Α-θηνών.

Νέζος 'Ιωάννης

Καθηγητής της 'Ανωτέρας Σχολής τών 'Εμπορικών και Οί-νομικών 'Επιστημών.

Ξενόπουλος Στέφ.

Καλλιτέχνης.

Οικονομόπουλος Χρήστος

Διευθυντής 'Υπουργείου 'Εσω-τερικών.

Οικονόμος Σπ.

Καθηγητής της Ουρολογίας εν τφ 'Εθνικφ Πανεπιστημίφ.

Οδρανής Κώστας

Δημοσιογράφος.

Πάγκαλος Γ.

'Ιατρός.

Παϊδούσης Παν.

Διευθυντής τού Μαρσαλείου Α-δσκαλείου.

Παλαγιολόγος Κωνστ.

'Επιμελητής τού 'Εργαστηρίου Φυσικής τού 'Εθνικφ Πανε-πιστημίου.

Παλιτσάς Φ.

Καθηγητής της Γεωργικής και Λαοικής Χημείας εν τφ 'Ανωτ. Δασολογική Σχολή.

Παναγιωτόπουλος Κ.

Διευθυντής της 'Ομορφίαν εν Παιδεία 'Εμπορικής Σχολής.

Παναγιώτου Χαράλαμπος

Διηγόρος.

Παντελάκης 'Εμμ.

Γυναικόλογος.

Παπαβασιλείου 'Ιπποκρ.

'Υποστράτηγος.

Παπαβασιλειάδης Δ.

Χημικός.

Παπαδημητρίου Κ.

Διευθυντής τού Μουσ 'Ωδείο.

Παπαγιαννέπουλος Δ.

Καθηγητής τών Φυσικών 'Επι-στημών εν τφ 'Ιερατική Σχολή Πεντέλης.

Παπαδόπουλος Κωνστ.

Πρόεδρος 'Εφετών.

Παπαδόπουλος Τζαννής

Καθηγητής τού Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Παπαθεοδώρου 'Ιωάννης

Αν. Γενικός 'Αρχιγράφος.

Παπαμήτρος Φ. Δημήτρ.

Διηγόρος.

Παπαμιχαήλ Γρηγ.

Καθηγητής της 'Απολογητικής και 'Εγκυκλοπαίδειας της Θεο-λογίας εν τφ 'Εθνικφ Πανε-πιστημίφ.

Παπανδρόπουλος Σ.

Διευθυντής της 'Ανωτέρας Γεω-πονικής Σχολής 'Αθηνών.

Παπαντωνίου Ζαχαρίας

Διευθυντής της 'Εθνικής Πινα-κοθήκης.

Παχνός 'Αλέξανδρος

Διδάκτωρ τών Πολιτικών 'Επι-στημών τού Πανεπιστημίου τού Βερολίνου.

Πεζόπουλος 'Εμμανουήλ

Καθηγητής της 'Αρχαίας 'Ελλη-νικής Φιλολογίας εν τφ 'Εθνικφ Πανεπιστημίφ.

Πετσάλης Νικόλαος

Καθηγητής της Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής εν τφ 'Εθνικφ Πανεπιστημίφ.

Πλακίδης Στ.

'Επιμελητής τού 'Εργαστηρίου της 'Αστρονομίας και Μετε-ωρολογίας τού 'Εθνικφ Πανε-πιστημίου.

Προκοπίου Σωκράτης

Δημοσιογράφος, πρόην 'Υπουρ-γός της Παιδείας.

Πύπ Γεώργιος

Διευθυντής τού Πανεπιστημίου τού Βερολίνου.

Ράδος Κωνστ. Ν.

Καθηγητής τού 'Εθν. Πανεπι-στημίου και Πρόεδρος της 'Ιστο-ρικής και 'Εθνολογικής 'Εται-ρίας της 'Ελλάδος.

Ραζέλος Γ.

Διευθυντής τού Μηχανολογικού 'Εργαστηρίου τού 'Εθνικφ Με-τσόβιφ Πολυτεχνείου.

Ράλλης Κωνσταντίνος

Διευθυντής τού 'Εκκλησιαστι-κού Δικαίου εν τφ 'Εθνικφ Πανεπιστημίφ.

Ράμμος Α.

'Ιατρός.

Ραπτόρηης Π.

Δημοσιογράφος.

Ρηγάδης Διονύσιος

Διευθυντής 'Εμπορ. Σχολής.

Σάββας Κωνσταντίνος

Σακρόραφας Μενέλαος

Καθηγητής της Γ' Παθολογι-κής Κλινικής εν τφ 'Εθνικφ Πανεπιστημίφ.

Σαουνάτος 'Ανδρέας

Κοινωνιολόγος.

Σαπύρας Σ.

Μηχανολόγος.

Σαρχής 'Ιω. Γ.

Καθηγητής της Γεωγραφίας.

Σερούβος Γ.

Δημοσιογράφος.

Σιαμπάνης Δ.

Κτηνίατρος.

Σιακιδής Χρήστος

'Αντισταγής 'Εφετών.

Σιγάλας 'Αντώνιος

Καθηγητής εν τφ Πανεπιστη-μίφ Θεσσαλονίκης.

Σιδερής 'Αριστοτέλης

Διηγόρος, πρόην Βουλευτής.

Σιδηροπούλου Εύφρ.

Φιλολόγος.

Σίνος Α.

Καθηγητής της 'Υδατολογίας και τών 'Υδατικών Χημείας εν τφ 'Εθνικφ Μετσόβ. Πολυτεχνείφ.

Σκαρλάτος Κωνσταντίνος

'Υποστράτηγος.

Σκάρας Εδστ.

'Αρχιμανδρίτης.

Σκοφός Θεόδωρος

Καθηγητής της Παλαιοντολο-γίας και Γεωλογίας εν τφ 'Ε-θνικφ Πανεπιστημίφ.

Σολωτής Γεώργιος

'Υποστράτηγος, Διευθυντής της Σχολής τών Εθελαιτών.

Σεφινάδης 'Ιωάννης

Καθηγητής της 'Εμπορηματο-λογίας εν τφ 'Ανωτέρ Σχολή 'Εμπορικών και Οικονομικών 'Επιστημών.

Σεραφάνης Σ.

'Επιμελητής τού 'Εργαστηρίου της Ζωολογίας τού 'Εθνικφ Πανεπιστημίου.

Σεραφάνης Στ.

'Ιατρός 'Ακτινολόγος.

Σπουργίτης 'Αναστάσιος

Διευθυντής Τραπεζικής 'Εθνικής Οικονομίας.

Σπυρόπουλος Ν.

Συνταγματάρχης, Καθηγητής εν τφ Σχολή τών Εθελαιτών.

Σταθόπουλος Θεόδωρος

Καθηγητής της Βιομηχανο-μίας εν τφ 'Εθνικφ Μετσόβιφ Πολυτεχνείφ.

Στασινοπούλου Μ. Δ.

Φιλολόγος.

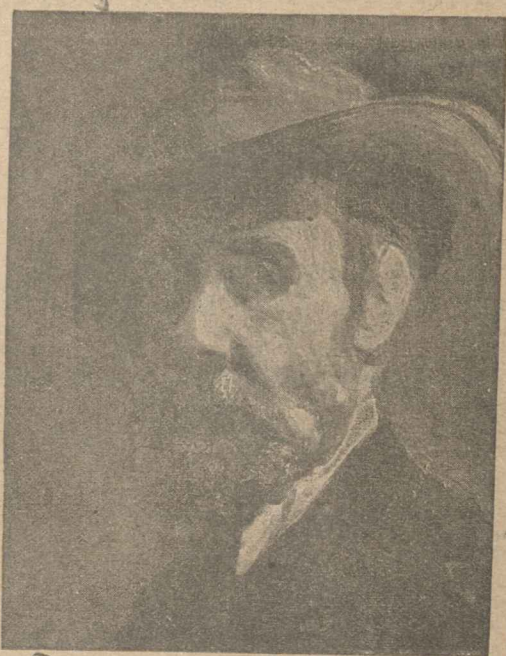
Στεριώτης Π. Θ.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΖΩΓΡΑΦΟΙ: ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑΣ

Αυτοπροσωπογραφία
[Ιδιοκτησία της οικογενείας του]

Ἡ Τήνος, ἡ γραφικὴ καὶ καταπράσινη νῆσος τοῦ Αἰγαίου, μᾶς ἔδωσε μίαν σειρὰν καλλιτεχνῶν: Τὸν Γκύζην, τὸν Νικηφόρον Λύτραν, τὸν Χαλεπᾶν, τὸν Σῶχον.

Κάποια πνευματικὴ καλλιέργεια βεβαίως θὰ ὑπάρχει λανθάνουσα μέσα εἰς τὸν ἥσυχον γεωργικὸν καὶ ναυτικὸν πληθυσμὸν τῆς μικρᾶς νήσου. Κάποιοι πολιτισμὸς συνεχιζόμενος διὰ τῶν αἰώνων ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς, τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς Φραγκικῆς, ἀφῆκε μίαν σφραγίδα τέχνης εἰς τοὺς ἀπλοικοὺς κατοίκους.

Ὁ πατέρας τοῦ Νικηφόρου Λύτρα ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐπιδείξιους αὐτοὺς μαρμαρογλύφους, ἐξασκήσας τὴν τέχνην τοῦ ἀπὸ τῆς Ρουμανίας μέχρι τοῦ Ἀθῶ, ἐπεξεργασθεὶς καὶ ἐκεῖ τέμπλα καὶ ἄλλας διακοσμῆσεις ἐκκλησιῶν καὶ κατοικιῶν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ χωρίον του, τὸν Πύργον, καὶ ἔκτισε τὸν μύλον του, δὲν γνωρίζων ἂν ἐκ βάρων ἢ ἐπιδιώκων παλαιότερον, τὸν ἐστόλισε μὲ ἕνα ἀνάγλυφον ἐμβλημα μὲ τὸ ὄνομά του, τὴν χρονολογίαν, τὸν μύλον, καὶ μίαν γυναῖκα, φέρουσαν εἰς τὸν μύλον ἕνα σάκκον σίτου πρὸς ἄλεσιν.

Τὸ ἀνάγλυφον αὐτό, ὁ ἕγγονός του, ὁ υἱὸς τοῦ Νικηφόρου Λύτρα, ὁ Νίκος Λύτρας, ὁ γνωστός καλλιτέχνης καὶ καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου, κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦ ταξίδι, παρ' ὀλίγον νὰ γράψω προσκύνημα, διότι τόση εἶνε ἡ λατρεία τῶν Τηνίων διὰ τὸ ὠραῖο νησί των, τὸ ἔφερε μαζί του ἀποτοχίσας ἀπὸ τὸν καταρρέοντα μύλον τοῦ πάππου του.

Ὅταν τὸ εἶδα, πρώτην φοράν, ἠρώτησα τὴν προέλευσίν του. Μοῦ ἔκαμε τόσην ἐντύπωσιν ἡ ἀφέλεια τῆς συνθέσεως, συνδυασμένη μετὰ τὴν ὠραίαν καὶ προσεκτικὴν ἐκτέλεσιν, ἡ οἰκονομία τοῦ χώρου, ἡ ἀρμονικὴ τοποθέτησις τῶν γραμμῶν καὶ πρὸ παντὸς ἡ κίνησις τῆς γυναίκος, ἡ πύχνωσις τῶν φορεμάτων, ὥστε ἐνόμιζα ὅτι εὐρίσκομαι πρὸ ἔργου ἐξελιγμένου καλλιτέχνου καὶ ὅτι ἡ ἀφέλεια ἐκείνη ἦτο προμελετημένη ἀπὸ καλλιτέχνην γεμάτον γνώσιν καὶ αὐτοπεποιθήσιν.

Ὅταν ἀκουσα ὅτι τὸ ἔργον ἐκεῖνο εἶνε τοῦ πατρὸς τοῦ Νικηφόρου Λύτρα, τότε ἐνόησα ὅτι ἡ ρίζα τοῦ δένδρου τῶν Λύτρα εἶχε καλλιτεχνικούς χυμοὺς γονίμους καὶ πλουσίους.

Ὁ Νικηφόρος Λύτρας, γεννηθεὶς τῷ 1832 εἰς τὸν Πύργον τῆς Τήνου, εἶνε μία ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης.

Τὸ ἔργον του, πλούσιον, ποικίλον, γεμάτον ἐπίγνωσιν καὶ ἐσωτερικότητα, ἐσκορπίσθη ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ δυστυχῶς δὲν τὸ ἔχομεν πρόχειρον εἰς τὸν θάνατον μᾶς. Ἡ Πανακοδήκη μᾶς, μόλις πρὸ ὀλίγου κατώρθωσε τὴν ἀγοράσιν τῶν «Μοιρολόι» καὶ ὀλίγα σκίτσα του ἀπὸ τὰ πολλὰ, τὰ πάμπολλα ποὺ ἐξετέλεσεν ὁ μέγας τεχνίτης.

Ὅλη ἡ ζωὴ του, ζωὴ μακρά, διότι ἀπέθανε κατὰ τὸ 1904, ἐβδομήκοντα δύο ἐτῶν, διήλθεν εἰς ἐργασίαν ἐπίμονον, μὴ διακοπτομένην εἰμὴ κατὰ τὰς ὥρας τῆς διδασκαλίας του εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον. Ἐξετέλεσεν ἔργα πάσης ἐμπνεύσεως καὶ παντὸς εἶδους· προσωπογραφίας, ιστορικὰς συνθέσεις, οἰκογενειακὰς καὶ λαογραφικὰς

σκηνάς, ὅλας μὲ τὴν αὐτὴν προσήλωσιν εἰς τὰς ἀκλονήτους ἀρχὰς τῆς τέχνης, μὲ μίαν κλασικὴν ἀπλότητα, δημιουργὸς μίας τέχνης νεοελληνικῆς, ἡ ὁποία ἂν καὶ νεωτερίζουσα δὲν λησμονεῖ ποτὲ ὅτι κατὰγεται ἀπὸ τὴν μεγάλην κλασικὴν τέχνην, τὴν τέχνην τῆς βάσεως πάσης σχολῆς καὶ πάσης ἐμπνεύσεως.

Ὁ Λύτρας ἠνώσε τὴν ἀπλότητα πρὸς τὴν ἀρμονίαν, τίποτε τὸ ἐπίπλαστον, τίποτε τὸ περιττόν, καὶ πρὸ παντὸς καμμία προσπάθεια διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν καὶ νὰ δρέψῃ χειροκροτήματα.

Ἡ τέχνη του ἀβρὰ καὶ ποιητικὴ ἔμοιαζε μετὰ τὴν ἀθόρυβον καὶ δημιουργικὴν ζωὴν ποὺ διήρχετο τότε τὸ ἔθνος μᾶς μετὰ τὰ πρῶτα ἐλεύθερα βήματά του. Ὁ λύχνος τῆς τέχνης, τρεμοσβύνων ἀπὸ αἰώνων, ἀναψῆς πάλιν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Λύτρα, ψυχὴν καλλιτέχνου καὶ δημιουργοῦ.

Ὁ Λύτρας διήλθεν ὅλην σχεδὸν τὴν ζωὴν του

Τὰ ἄνθη τοῦ Ἐπιταφίου
[Συλλογὴ κ. Χατζῆ Ἀργύρη]

εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὄνειρευόμενος μίαν ἀναγέννησιν τῆς τέχνης καὶ ἐργαζόμενος μὲ μόχθον δι' αὐτήν, παράγων ἔργα γνησίου Ἑλληνικοῦ χρώματος καὶ διδάσκων εἰς τοὺς μαθητάς του τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν φύσιν, τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν. Ὅταν ἦλθε διὰ πρώτην φοράν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔγινε μαθητὴς τοῦ Θεοφίλου, διευθυντοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολυτεχνείου, στεγασμένου τότε εἰς τὴν ὁδὸν Πειραιῶς, ὅπου σήμερον τὸ Ὁδεῖον. Ὅταν ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του, ἐστάλη ἀπὸ τὸν Ὁθῶνα ὑπότροφος εἰς Μόναχον καὶ ἐκεῖ ἐσπούδασε μαζί μετὰ τὸν Γκύζην εἰς τὴν περίφημον σχολὴν τοῦ Πιλλότι, τοῦ κατόπιν καὶ διευθυντοῦ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Μονάχου.

Ὁ Λύτρας ἐκεῖ ἀνεπτύχεν ὅλον τὸ πλούσιον τάλαντόν του καὶ τὰ πρῶτα ἔργα του ἐκίνησαν τὴν προσοχὴν τῶν φιλοτέχνων, ἠγαράζοντο καὶ ἐξετιμῶντο ὅπως καὶ τὰ ἔργα τῶν κορυφαίων ζωγράφων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μαζί μετὰ τὸν Γκύζην, ἐταξίδευσε εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἐπεσκέψθησαν οἱ δύο Ἕλληνες ζωγράφοι τὴν Αἴγυπτον, τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐργαζόμενοι πάντοτε καὶ παράγοντες ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔμειναν εἰς τοὺς ἐκεῖ ὁμογενεῖς καὶ ἄλλους φιλοτέχνους.

Τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶνε καὶ ὁ «Ζεῦμπεκς», εὐρισκόμενος σήμερον εἰς τὴν Πανακοδήκην Δοβέρδου. Τὸ ἴδιον θέμα μὲ μικρὰς παραλλάγας ἐξετέλεσε καὶ ὁ Γκύζης. Ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Λύτρας, ἔγινε καθηγητὴς εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον καὶ ἡ διδασκαλία του ἦτο εὐσυνείδητος καὶ καρποφόρος.

Μαθηταὶ του ὑπῆρξαν ὅλοι οἱ καλλιτέχναι τῆς νέας Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Ἰακωβίδου μέχρι τοῦ Ροῖλου, τοῦ Γερανιώτη, τοῦ Μاثιοπούλου καὶ τῶν νεωτέρων. Ἐμείνε καθηγητὴς ἐπὶ 37

ἔτη, καὶ δὲν διέκοψε τὴν διδασκαλίαν του, εἰμὴ δι' ὀλίγον καιρὸν παραιτηθεὶς, διότι δὲν ἤθελε νὰ ὑποκύβῃ εἰς τὴν πολιτικὴν, ζητήσασαν νὰ ἐπιβληθῇ καὶ εἰς τὴν τέχνην. Κατόπιν ὁμοθυμῶν παρακλήσεων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν διδασκαλίαν του.

Ἄν δὲν ἐγνώριζε τὸν πλοῦτον ὁ Λύτρας, ἐγνώρισε ὁμοῦς τὴν δόξαν. Ὀλίγοι ζωγράφοι ἀπῆλθον τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν μαθητῶν των καὶ τῶν συγχρόνων των. Δυστυχῶς ἔζησεν εἰς μίαν ἐποχὴν ὅπου καὶ ὅσοι ἠγάπων τὴν τέχνην δὲν ἐφαντάζοντο ὅτι τὰ ἔργα τῆς τέχνης εἶχον καὶ ἐμπορικὴν ἀξίαν, καὶ ὅτι ἔργα πωλούμενα τότε ἀντὶ ὀλίγων ἑκατοντάδων δραχμῶν καὶ σπανίως χιλιάδων θὰ ἤξιζαν μετ' ὀλίγον ἑκατομύρια. Ὁ λόγος αὐτὸς ἔκαμεν ὥστε τὰ ἔργα τοῦ Λύτρα, ἐκτὸς ὀλίγων, τὰ ὁποῖα ἦσαν εἰς χεῖρας ἐμπειρῶν φιλοτέχνων, νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ εὕρουν θέσιν εἰς ξένας Πανακοθήκας, ἐνῶ ἡ ἰδική μας Πανακοθήκη ἀγωνίζεται νὰ ἀποκτήσῃ ἕνα ἔργον.

Ὁ πρὸ τίνος ἀποθανόντος Φερνάνδος Σεργιέρης ἦτο ἐκ τῶν θανμαστῶν τοῦ Λύτρα καὶ εἶχεν ἀρκετὰ ἔργα, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ μίαν θανμαστὴν προσωπογραφίαν τῆς Κυρίας Σεργιέρης. Ἐπίσης ἡ οἰκογένεια Μιχ. Μελά διετήρησεν ἔργα τοῦ Λύτρα καὶ τὰ ὀλίγα ἔργα του, τὰ ὁποῖα ἔμειναν ἐδῶ, φυλάσσονται ζηλοτύπως ἀπὸ τοὺς κατόχους των.

Ἡ τέχνη τοῦ Λύτρα ἦτο γνησίως Ἑλληνικὴ. Ἐκτὸς τῆς ἀντιλήψεως, τὴν ὁποίαν εἶχε διὰ τὴν ἀπλότητα, εἶχε μίαν αὐθόρμητον καὶ ἀβίαστον ἀκρίβειαν τοῦ σχεδίου, ἀνεῦ μικρολογιῶν, γενικῶν χωρὶς νὰ παραλείπῃ τίποτε ἀπὸ ὅ,τι εἶδε ζωὴν εἰς τὰ θέματά του, ἐσωτερικὸς χωρὶς ὑπερβολὰς ἀκράτου λυρισμοῦ χρωματιστῆς, ἀβρός, βαθύς, ἀνεῦ ἐπιπολαίων καὶ ἀχρήστων φωναιῶν καὶ πρὸ παντὸς Ἕλληνας. Ἕλληνας εἰς τὴν ἐμπνευσίν, Ἕλληνας εἰς τὴν σύνθεσιν, εἰς τὸ χρῶμα του, εἰς τὴν γραμμὴν του.

Ὡς προσωπογράφος εἶχε τὰς αὐτὰς ἀρετάς. Χωρὶς νὰ παραλείπῃ τίποτε ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ μοντέλου του, ἐξωγράφισε καὶ τὴν ψυχὴν του χωρὶς νὰ καταφεύγῃ εἰς δεξιότητες, τῆς ὁποίας δὲν ἐστερεῖτο ἄλλως τε.

Κατὰ βάθος κλασικιστῆς καὶ ἀκαδημαϊκὸς δυνάμενος νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὰς ὑψηλότερας κορυφὰς τῆς τεχνικῆς ἐμπνεύσεως, ἐκατέβασε τὸν ἑαυτόν του μετὰ τρυφερότητα πρὸς τὸ μικρὸν ἔθνος του, θαυπέων τὴν μητρικὴν ψυχὴν καὶ προσπαθῶν ἀντὶ τοῦ μικροῦ καὶ φτωχοῦ λύχνου, τὸν ὁποῖον τοῦ ἐκράτησε φιλοστόργως ἀναμμένος, πιστῇ ἐστιάς διὰ τῶν αἰώνων τῆς δουλείας, νὰ ἀνάγῃ ἀκτινοβολοῦντα τὸν πυρσὸν τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Προσωπογραφία τῆς Κας Σ.
[Ιδιοκτησία τῆς οικογενείας Σεργιέρης]